

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **V. S.**, zast. JUDr. Tomášem Truschingerem, advokátem, se sídlem Bašty 413/2, Brno, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 22. 8. 2012, č. j. 41 Ad 20/2012 - 25,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému zástupci žalobce JUDr. Tomáši Truschingerovi **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v částce 2541 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát.

Odůvodnění:

Žalovaná rozhodnutím ze dne 21. 11. 2011, č. j. 370 408 769/428, zamítla žádost žalobce o starobní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 29 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) a s přihlédnutím k čl. 20 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení č. 228/1993 Sb. (dále jen „Smlouva o sociálním zabezpečení“).

Rozhodnutím ze dne 13. 3. 2012, č. j. 370 408 769/315-LT, žalovaná podle § 88 odst. 8 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a podle § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, námitky žalobce zamítla a uvedené rozhodnutí prvního stupně potvrdila.

V odůvodnění rozhodnutí o námitkách žalovaná uvedla, že žalobce požádal o přiznání starobního důchodu od 8. 4. 1997, přičemž doba pojištění získaná do 31. 12. 1992 mu byla zhodnocena slovenským nositelem pojištění. Jelikož žalobce vykonával k tomuto dni zaměstnání pro zaměstnavatele se sídlem ve Slovenské republice, je podle čl. 20 odst. 1 Smlouvy o sociálním zabezpečení a čl. 15 odst. 1 Správního ujednání o provádění Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení č. 117/2002 Sb. m. s. (dále jen „Správní ujednání“) příslušný k hodnocení doby pojištění získané před 1. 1. 1993 výhradně slovenský nositel pojištění. Nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 405/02, sp. zn. IV. ÚS 301/05 a sp. zn. Pl. ÚS 4/06 řešily případy pojištěnců, jimž vznikl nárok na starobní důchod po 31. 12. 1992, přičemž spornou byla otázka započtu doby pojištění jimi získané do tohoto data pro jejich důchodové nároky v jednotlivých nástupnických státech. Ústavní soud v těchto nálezech dospěl k závěru, že českým státním občanům s trvalým pobytem na území České republiky je zapotřebí pro jejich důchodové nároky vzniklé po 31. 12. 1992 započítat v českém systému důchodového pojištění vždy dobu pojištění získanou v systému důchodového zabezpečení ČSFR před tímto datem, a to bez ohledu na skutečnost, který smluvní stát je příslušný k hodnocení této doby podle čl. 20 Smlouvy o sociálním zabezpečení. Judikatura Ústavního soudu tedy založila výhradně českým státním občanům bydlícím v České republice nárok na důchod ve výši rozdílu mezi důchodem, který by jim náležel podle českých právních předpisů, pokud by celá doba zabezpečení získaná za trvání československého státu byla hodnocena jako česká doba pojištění, a důchodem, který jim náleží od slovenského nositele pojištění za federální dobu pojištění na základě č. 20 Smlouvy o sociálním zabezpečení.

Dále žalovaná uvedla, že toto pravidlo vyplývající z nálezů Ústavního soudu bylo rozsudkem Soudního dvora Evropské unie ze dne 22. 6. 2011, č. C - 399/09, označeno za diskriminační a neslučitelné s právem Evropské unie, a to zejména s čl. 3 odst. 1 ve spojení s čl. 10 Nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. 6. 1971, o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství (dále jen „nařízení č. 1408/71“), a s účinností od 1. 5. 2010 s čl. 4 ve spojení s čl. 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. 4. 2004, o koordinaci soustav sociálního zabezpečení (dále jen „nařízení č. 883/2004“). V důsledku toho pravidla pro poskytnutí důchodu, která vyplývají z dřívějších nálezů Ústavního soudu, nejsou s odkazem na zásadu rovnosti zacházení podle čl. 4 ve spojení s čl. 7 nařízení č. 883/2004 nadále aplikovatelná v případě žádostí českých státních občanů bydlících v České republice, ani v případě státních občanů ostatních členských států Evropské unie nebo osob bydlících mimo území České republiky. S ohledem na zmíněné rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie proto Česká republika nadále nepřiznává dorovnání žádným občanům Evropské unie, tedy ani českým státním občanům. Tento postup nenaplňuje znaky diskriminace.

Žalobce podle žalované nemá na území České republiky trvalý pobyt, a proto by stejně nesplnil jednu z výše uvedených podmínek pro poskytnutí dorovnání, i kdyby byl občanem České republiky.

Žalovaná uzavřela, že neexistuje žádná vnitrostátní norma ani norma mezinárodního či evropského práva, na jejímž základě by měl český nositel pojištění povinnost provádět započet doby pojištění získané účastníky důchodového zabezpečení ČSFR do 31. 12. 1992 v jiném rozsahu, než určuje čl. 20 Smlouvy o sociálním zabezpečení, a proto jsou námitky žalobce nedůvodné.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 22. 8. 2012, č. j. 41 Ad 20/2012 - 25, žalobu proti rozhodnutí žalované o námitkách zamítl. V odůvodnění tohoto rozsudku krajský soud obsáhle citoval z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2011, č. j. 3 Ads 14/2010 - 41. V něm bylo v návaznosti na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 22. 6. 2011, č. C-399/09, poukázáno na to, že pravidlo vyplývající z judikatury Ústavního soudu, podle něhož lze dobu zaměstnání získanou účastníky důchodového zabezpečení ČSFR do 31. 12. 1992 započíst pro důchodové nároky z českého systému důchodového pojištění nad rámec stanovený v čl. 20 odst. 1 Smlouvy o sociálním zabezpečení jen českým občanům s trvalým pobytem na území České republiky, nebylo ani pro české občany závazně stanoveno a také nebylo českým nositelem pojištění aplikováno na dávky jim přiznané po 30. 4. 2004, s výjimkou velmi specifických případů, mezi něž žalobce nespadá. Nejsou zde tedy žádné osoby mající z tohoto pravidla prospěch, takže neexistuje ani skupina znevýhodněných osob, která by jim musela být postavena na roveň. Proto pravidlo konstituované Ústavním soudem, které umožňuje výhodnější započet doby pojištění získané do zániku československého státu, již nelze po vstupu České republiky a Slovenska do Evropské unie aplikovat u žádného z pojištěnců, bez ohledu na jeho státní příslušnost či pobyt. Tento judikát Nejvyššího správního soudu lze podle krajského soudu ve všem aplikovat na daný případ, neboť i v něm je žalobce občanem jiného členského státu Evropské unie a jeho zaměstnavatelem byla ke dni zániku ČSFR společnost, jejíž sídlo zapsané v obchodním rejstříku se nacházelo na území Slovenské republiky.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, který je uveden v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb. soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatel v kasační stížnosti a v jejím doplnění, stejně jako v žalobě, namítl, že v současnosti pobírá starobní důchod jen od slovenského nositele pojištění. Ačkoliv v minulosti pracoval na Slovensku v organizačních složkách státních podniků, jejichž ústředí měla sídla na území České republiky, je jeho důchod nižší, než by náležel českému státnímu příslušníkovi. Tomu je totiž vyplácen vyrovnávací příspěvek, zatímco ve vztahu k ostatním občanům Evropské unie takto postupováno není, což je v rozporu se zásadami rovnosti, stejného zacházení a zákazu diskriminace, které jsou zakotveny v právu Evropské unie. Navíc uvedený postup nezohledňuje specifické poměry vzniklé po rozdělení Československa, které bylo státním útvarem s jednotným důchodovým

systémem. Rozhodování krajského soudu i žalované bylo motivováno snahou ušetřit státnímu rozpočtu České republiky nemalé finanční prostředky na nárocích bývalých občanů společného státu žijících na území Slovenské republiky, avšak výklad práva vedený takovou snahou není přípustný.

Dále stěžovatel namítl, že podle rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 22. 6. 2011, č. C-399/09, se sice pravidlo vytvořené Ústavním soudem zvýhodňující české občany příčí zásadě zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti, avšak je akceptovatelné tehdy, pokud by se vyrovnávací příspěvek vyplácel nejen českým státním příslušníkům, ale též migrujícím občanům ostatních členských států Evropské unie. Aktuální judikatura Ústavního soudu představovaná nálezem ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 5/12, i úvahy *de lege ferenda* vyjádřené ve vládním návrhu zákona o důchodovém pojištění, který se v současnosti zpracovává, však směřují k vyplácení vyrovnávacího příspěvku pouze českým občanům. Proto by mělo být obdobně postupováno i vůči slovenským občanům zaměstnaným do zániku společného státu na území Slovenska v organizačních složkách podniků, jejichž ústředí sídlilo v České republice, neboť v opačném případě by tito pojištěnci byli nespravedlivě diskriminováni. V posuzované věci měl být tedy podle stěžovatele vyrovnávací příspěvek přiznán.

S ohledem na všechny tyto skutečnosti stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 22. 8. 2012, č. j. 41 Ad 20/2012 - 25, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnila s právním názorem uvedeným v napadeném rozsudku a odkázala na § 106a zákona o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 428/2011 Sb., podle něhož nemá žádný pojištěnec bez ohledu na státní občanství nárok na přiznání dorovnání k důchodu vyplácenému z českého důchodového systému.

V doplnění vyjádření ke kasační stížnosti žalovaná uvedla, že Ústavní soud v nálezu ze dne ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. Pl. 5/12, i v předchozích nálezech jím konstruované aplikační pravidlo a z něj odvíjející se nárok na dorovnání zakotvil jako státoobčanské právo vztahující se pouze na státní občany České republiky, kteří tento nárok mají k úhrnu jejich dílčího starobního důchodu přiznaného českým nositelem pojištění. Z toho vyplývá, že vyrovnávací (dorovnávací) příspěvek náleží ke starobnímu důchodu vyplácenému českým nositelem pojištění z českého důchodového systému, nikoliv k důchodu vyplácenému slovenským nositelem pojištění. Účelem dorovnání je tedy v případech stanovených Ústavním soudem zvýšit český dílčí starobní důchod o částku představující rozdíl mezi (předpokládaným) plným českým starobním důchodem vypočteným i se zhodnocením doby zabezpečení získané před 1. 1. 1993 a úhrnem vypláceného českého dílčího starobního důchodu a slovenského starobního důchodu. Stěžovatel na území České republiky po 31. 12. 1992 nezískal žádnou dobu pojištění a není mu tedy vyplácen dílčí český starobní důchod. S ohledem na shora uvedené proto nelze rozsudek krajského soudu shledat nezákonným, neboť vychází nejen z platné právní úpravy a právního názoru Nejvyššího správního soudu, ale i z k aktuální judikatury Ústavního soudu.

Soudní dvůr Evropské unie sice v rozsudku ze dne 22. 6. 2011, č. C-399/09, podle žalované shledal kritérium českého státního občanství konstruovaným Ústavním soudem za diskriminační, ve své argumentaci se však vypořádal jen s tím, že pokud odpadne jedna z dílčích podmínek pro aplikaci vnitrostátního pravidla, tj. podmínka českého státního občanství, popř. podmínka trvalého bydliště na území České republiky, neznamená to automaticky, že by měl být odňat příspěvek osobám, které podmínky pro použití tohoto vnitrostátního pravidla splňují a u kterých byly nálezy Ústavního soudu v minulosti již aplikovány. Posouzení dalších podmínek nároku na dávku poskytovanou z českého důchodového systému tedy nadále náleží do výlučné pravomoci České republiky.

Dále žalovaná v doplnění vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že nárok na dorovnání v navrhované novelizaci zákona o důchodovém pojištění není vázán na české státní občanství, jak se stěžovatel mylně domnívá, ale podmínky pro přiznání tohoto plnění jsou stanoveny s respektem ke koordinačním nařízením (viz sněmovní tisk č. 905/0, dostupný na www.psp.cz).

S ohledem na tyto skutečnosti žalovaná v doplnění vyjádření ke kasační stížnosti uzavřela, že stěžovatel z hlediska české právní úpravy, ústavních norem a koordinačních předpisů neprokázal diskriminační zacházení v důsledku aplikace Smlouvy o sociálním zabezpečení, ani nezákonné upření nároku na dávku důchodového pojištění z českého důchodového systému.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, které byly stěžovatelem v kasační stížnosti uplatněny. Přitom neshledal vady uvedené v § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Z obsahu správního spisu vyplývá, že stěžovatel dne 17. 6. 1998 podal u Sociální pojišťovny Slovenské republiky žádost o starobní důchod, ve které se domáhal jeho přiznání od 8. 4. 1997. Dne 21. 7. 2011 obdržela žalovaná žádost stěžovatele o dorovnání starobního důchodu z českého systému důchodového pojištění za období, v němž pracoval na Slovensku pro zaměstnavatele s ústředím v České republice. V této žádosti stěžovatel poukázal na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 22. 6. 2011, č. C-399/09, v němž byl učiněn závěr, že pokud se dorovnání poskytuje českým občanům, mají na něho nárok i příslušníci ostatních států Evropské unie. V uvedeném judikátu byl řešen případ české občanky, která za trvání federace pracovala u zaměstnavatele se sídlem na území Slovenska, v důsledku toho dostala nižší slovenský důchod a žádala o jeho dorovnání do výše českého důchodu, který by jí náležel, kdyby doba zabezpečení získaná do zániku ČSFR byla považována za českou dobu pojištění. I v dané věci pobírá nižší slovenský důchod kvůli tomu, že před zánikem společného státu pracoval na území Slovenské republiky pro českého zaměstnavatele, takže nepřiznání dorovnání by znamenalo jeho diskriminaci. Proto žádá o dorovnání za období pobírání slovenského starobního důchodu i během jeho další výplaty.

Stěžovatel, který se narodil 8. 4. 1937, se tedy dožaduje přiznání starobního důchodu z českého systému důchodového pojištění od 8. 4. 1997, k němuž mu byl přiznán i slovenský starobní důchod. Při zahrnutí doby zabezpečení získané do 31. 12. 1992 do

české doby pojištění by mu však podle § 28, § 29 písm. a) a § 32 odst. 1 písm. a), odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném ke dni 8. 4. 1997, vznikl nárok na český starobní důchod až ke dni 8. 8. 1997, ve kterém dosáhl věku 60 let a 4 měsíců. Nárok na výplatu části tohoto důchodu by podle § 55 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění i s přihlédnutím k čl. XXXIV bodu 4 zákona č. 189/2006 Sb. zanikl uplynutím pěti let ode dne, za který by stěžovateli náležela část důchodu, v důsledku čehož by mu z českého systému důchodového pojištění mohl být starobní důchod vyplacen je za dobu od 21. 7. 2006, tedy pět roků zpětně od podání žádosti o dorovnání starobního důchodu ze dne 21. 7. 2011. Nicméně z hlediska použitelnosti právních předpisů je rozhodné, že stěžovateli by při zohlednění doby zabezpečení získané do 31. 12. 1992 jako české doby pojištění vznikl nárok na český starobní důchod ještě před přistoupením České republiky a Slovenské republiky k Evropské unii. Proto je nutné nejprve tuto dobu pojištění posuzovat jen z hlediska Smlouvy o sociálním zabezpečení bez přihlédnutí k právním předpisům Evropské unie o koordinaci soustav sociálního zabezpečení.

Podle čl. 20 odst. 1 Smlouvy o sociálním zabezpečení *„[d]oby zabezpečení získané přede dnem rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky se považují za doby zabezpečení toho smluvního státu, na jehož území měl zaměstnavatel občana sídlo ke dni rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky nebo naposledy před tímto dnem“*. Podle čl. 15 odst. 1 Správního ujednání *„[s]ídlem zaměstnavatele se rozumí adresa, která je jako sídlo zapsána v obchodním rejstříku. Je-li zaměstnavatelem fyzická osoba, je sídlem adresa, která je v obchodním rejstříku uvedena jako místo podnikání; je-li zaměstnavatelem odštěpný závod nebo jiná organizační složka zapsaná v obchodním rejstříku, rozumí se sídlem zaměstnavatele adresa tohoto odštěpného závodu nebo organizační složky“*.

Z žádosti o přiznání slovenského starobního důchodu, ze sdělení Sociální pojišťovny Slovenské republiky ze dne 6. 2. 2012, z evidenčního listu důchodového zabezpečení a z výpisu ze slovenského obchodního rejstříku je zřejmé, že stěžovatel pracoval jen na území dnešní Slovenské republiky. V době od 9. 3. 1971 do 4. 4. 1972 byl zaměstnán v závodě Baliarne obchodku Trnava, který byl součástí podniku Balírny obchodu s ústředím v Praze. Od 3. 11. 1980 do 30. 4. 1992 pracoval v koncernovém podniku Slovakofarma Hlohovec, se sídlem Železničná 19, Hlohovec, který byl organizační složkou státního podniku SPOFA, jehož ústředí se nacházelo na adrese Husinecká 11/a, Praha - Žižkov. Uvedená organizační složka státního podniku však byla zapsána v obchodním rejstříku, takže v této době měl zaměstnavatel stěžovatele sídlo na území Slovenska. Navíc z koncernového podniku Slovakofarma Hlohovec vznikla samostatná společnost SLOFAKOFARMA a.s., se sídlem Železničná 12, Hlohovec, která byla zapsána do obchodního rejstříku dne 1. 5. 1992 a u níž stěžovatel pracoval až do 3. 7. 1998. Ke dni zániku ČSFR měl tedy nepochybně zaměstnavatel stěžovatele sídlo na území Slovenské republiky.

Dobu zabezpečení získanou stěžovatelem do 31. 12. 1992 je tedy nutné považovat za slovenskou dobu pojištění. Stěžovatel nezískal žádnou českou dobu pojištění ani po tomto datu. Proto mu podle § 28 a § 29 zákona o důchodovém pojištění s přihlédnutím k čl. 20 odst. 1 Smlouvy o sociálním zabezpečení a čl. 15 odst. 1 Správního ujednání nevznikl nárok na starobní důchod z českého systému důchodového pojištění.

Podle judikatury Ústavního soudu představované kupříkladu nálezy ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. III. ÚS 252/04, ze dne 20. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 4/06, a ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. IV. ÚS 301/05, které jsou stejně jako další zmiňovaná rozhodnutí tohoto soudu dostupné na http://nalus.usoud.cz, bylo možné dobu zaměstnání získanou účastníky důchodového zabezpečení ČSFR do 31. 12. 1992 s českým státním občanstvím a s trvalým pobytem na území České republiky zahrnout mezi české doby pojištění i nad rámec stanovený v čl. 20 odst. 1 Smlouvy o sociálním zabezpečení. Ústavní soud totiž posoudil následky vyplývající z aplikace Smlouvy o sociálním zabezpečení z hlediska sociálních práv zakotvených v Listině základních práv a svobod, zejména v jejím čl. 30 odst. 1, podle něhož mají občané České republiky právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří. Následně vyslovil názor, že Česká republika má vůči svým občanům primární povinnost realizovat jejich ústavně zaručené právo i v případě, že zajistila náhradníka, a to do té míry, v níž Slovenská republika tuto povinnost zcela nekryje. Pokud tedy občan České republiky splňuje zákonné podmínky pro vznik nároku na starobní důchod a tento nárok by byl podle českého práva vyšší než nárok podle Smlouvy o sociálním zabezpečení, musí český nositel důchodového pojištění zabezpečit pobírání důchodového dávky v takové výši, která odpovídá vyššímu nároku podle vnitrostátních předpisů. Proto je povinen rozhodnout o poskytnutí vyrovnávacího příspěvku ve výši rozdílu mezi českým důchodem se zohledněním doby zaměstnání získané do 31. 12. 1992 jako české doby pojištění a součtu českého dílčího důchodu a důchodu přiznaného slovenským nositelem důchodového pojištění.

Nárok na vyrovnávací příspěvek z českého systému důchodového pojištění je tedy pojímán především jako státoobčanské právo vyplývající z čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, které nemůže náležet občanům jiných států. Stěžovatel je však státním příslušníkem Slovenské republiky, na jejímž území se i narodil a vždy měl trvalý pobyt. Je tedy zřejmé, že na základě pravidla konstituovaného Ústavním soudem mu není možné dobu zabezpečení získanou do 31. 12. 1992 započítat do české doby pojištění a přiznat vyrovnávací příspěvek z českého systému důchodového pojištění. Navíc tuto dávku již nelze v současné době přiznat ani českým občanům, kterým vznikl nárok na starobní důchod před 1. 5. 2004, jak bude dále zmíněno.

Lze tak uzavřít, že na základě Smlouvy o sociálním zabezpečení, zákona o důchodovém pojištění ani judikatury Ústavního soudu stěžovateli nárok na starobní důchod z českého systému důchodového pojištění do přistoupení České republiky a Slovenské republiky k Evropské unii nevznikl.

Zbývá tedy posoudit, zda tento nárok vznikl stěžovateli v době od 1. 5. 2004, kdy se již na něj plně vztahovaly právní předpisy Evropské unie o koordinaci systémů sociálního zabezpečení.

O časové působnosti nařízení č. 1408/71 a nařízení č. 883/2004 totiž není žádných pochyb, a to i když se tato nařízení aplikují na dobu zaměstnání získanou stěžovatelem před vstupem České republiky a Slovenské republiky do Evropské unie. Podle čl. 94 odst. 2 nařízení č. 1408/71 totiž všechny doby zaměstnání získané podle právních předpisů členského státu přede dnem vstupu tohoto nařízení v platnost se berou v úvahu při stanovení nároků založených podle tohoto nařízení. Článek 94 odst. 3 nařízení č. 1408/71

dále stanoví, že se nároku podle tohoto nařízení nabývá, i když se tento nárok týká pojistné události, ke které došlo přede dnem, od kterého je toto nařízení použitelné na území dotyčného státu. Obdobná úprava je obsažena i v čl. 87 odst. 2 a 3 nařízení č. 883/2004.

Spor nemůže být ani o věcné působnosti uvedených nařízení, neboť stěžovatel žádá o vyrovnávací příspěvek k starobnímu důchodu, který je dávkou ve stáří spadající pod čl. 4 odst. 1 písm. c) nařízení č. 1408/71 a čl. 3 odst. 1 písm. d) nařízení č. 883/2004.

Stěžovatel pracoval v době existence Československa vždy na území dnešní Slovenské republiky, za použití čl. 20 odst. 1 Smlouvy o sociálním zabezpečení se doby pojištění jím získané do 31. 12. 1992 považují za slovenské doby pojištění. Po tomto datu dosáhl také doby pojištění pouze ve slovenském systému důchodového pojištění a pobírá proto jen slovenský starobní důchod. I přesto je dána také osobní působnost nařízení č. 1408/71 a nařízení č. 883/2004.

Osobní působnost je stanovena v čl. 2 odst. 1 nařízení č. 1408/71 a čl. 2 odst. 1 nařízení č. 883/2004. Podle těchto ustanovení se nařízení vztahují na zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečně činné, včetně příjemce důchodů, a studenty, kteří podléhají nebo podléhali právním předpisům jednoho nebo více členských států a kteří jsou státními příslušníky jednoho z členských států. Nařízení č. 883/2004 rozšířilo jeho osobní oblast působnosti na všechny příslušníky členského státu, kteří podléhají nebo podléhali právním předpisům týkajících se oblastí sociálního zabezpečení jednoho nebo více členských států.

Z judikatury Soudního dvora Evropské unie přitom vyplývá, že osobní působnost nařízení č. 1408/71 a nařízení č. 883/2004 není omezena čistě na pracovníky pohybující se v rámci Evropské unie za účelem zaměstnání, nýbrž na každou osobu, jejíž situace nebo požadavky mají právní vazbu na některý jiný členský stát. Tzv. přeshraniční prvek může existovat dokonce tehdy, když pro určitou osobu platí nebo platily pouze právní předpisy jediného členského státu. Nařízení č. 1408/71 a nařízení č. 883/2004 se nevztahují pouze na osoby, u nichž neexistuje žádná spojitost s jakoukoliv ze skutkových okolností, které jsou relevantní pro evropské právo a jejichž žádný relevantní element nezasahuje za hranice jednoho členského státu (srov. rozsudky Soudního dvora Evropské unie ve věcech 44/65, 61/65, 27/69, 155/77, 80/86, 103/86, C-95/99, C-96/99, 97/99, C-98/99, C-389/99, C-396/05,
C-419/05 a C-450/05).

Ve světle této judikatury Soudního dvora Evropské unie existuje v dané věci několik skutečností přesahujících hranice jednoho členského státu. Především je stěžovatel příjemcem slovenského starobního důchodu a v podání, které žalovaná obdržela dne 21. 7. 2011, požádal i o přiznání dávky ve stáří z českého systému důchodového pojištění. V této žádosti se stěžovatel jako státní občan Slovenské republiky domáhal přiznání vyrovnávacího příspěvku s poukazem na judikaturu Ústavního soudu přiznávající tuto dávku českým státním příslušníkům a na zákaz diskriminace z důvodu státního občanství obsažený v právu Evropské unie.

Dále čl. 20 Smlouvy o sociálním zabezpečení výslovně vymezil, kdy se doby zabezpečení získané na území Československa do 31. 12. 1992 budou považovat za české doby pojištění a kdy za slovenské doby pojištění. Toto rozdělení původně jediné doby zabezpečení mezi nástupnické státy ČSFR bylo znovu potvrzeno v Aktu o přistoupení, který tvoří nedílnou součást Smlouvy o přistoupení České republiky, Slovenské republiky a dalších států k Evropské unii od 1. 5. 2004. Prostřednictvím Aktu o přistoupení byl čl. 20 Smlouvy o sociálním zabezpečení začleněn do přílohy III, části A, bodu 9 nařízení č. 1408/71 a poté do přílohy II nařízení č. 883/2004. Tento odkaz na použití čl. 20 Smlouvy o sociálním zabezpečení pak znamená, že se vztahuje na všechny osoby náležející do působnosti nařízení č. 1408/71 a nařízení č. 883/2004. Navíc podle v těchto právních předpisech Evropské unie inkorporovaného čl. 20 odst. 1 Smlouvy o sociálním zabezpečení je kritériem pro přiřazení doby zabezpečení získané do zániku Československa k době pojištění jednoho z jeho nástupnických států sídlo zaměstnavatele pojištěnce. Z tohoto vyplývá, že i zaměstnanec pohybující se vždy jen na území dnešní Slovenské republiky může na základě odkazu na čl. 20 odst. 1 Smlouvy o sociálním zabezpečení učiněného v nařízení č. 1408/71 a v nařízení č. 883/2004 získat českou dobu pojištění, pokud jeho zaměstnavatel měl ke dni zániku ČSFR nebo naposledy před tímto dnem sídlo zapsané v obchodním rejstříku (čl. 15 odst. 1 Správního ujednání) na území České republiky, a naopak. Proto i v tomto směru v posuzované věci existuje tzv. přeshraniční prvek, kvůli němuž je zapotřebí aplikovat evropské právo.

Případ stěžovatele tedy nepochybně od 1. 5. 2004 spadá do působnosti právních předpisů Evropské unie upravujících koordinaci soustav sociálního zabezpečení.

Do nařízení č. 1408/71 i nařízení č. 883/2004 byl včleněn čl. 20 Smlouvy o sociálním zabezpečení a tím i v něm obsažená pravidla pro hodnocení doby zabezpečení získané do konce roku 1992 na území Československa. Uvedená nařízení přitom neobsahují žádná další kritéria, která by umožňovala považovat dobu zabezpečení získanou stěžovatelem do 31. 12. 1992 za českou dobu pojištění. Proto i na základě ustanovení nařízení č. 1408/71 a nařízení č. 883/2004 obsahujících pravidla o posuzování doby pojištění je nutné učinit jednoznačný závěr, podle něhož se doba zabezpečení získaná stěžovatelem do 31. 12. 1992 považuje za slovenskou dobu pojištění a stěžovateli tak nelze přiznat starobní důchod z českého systému důchodového pojištění.

K závěru o nutnosti přiznat stěžovateli vyrovnávací příspěvek po započtení doby zabezpečení získané do 31. 12. 1992 do české doby pojištění nad rámec čl. 20 Smlouvy o sociálním zabezpečení by však případně mohla vést znění čl. 18 Smlouvy o fungování Evropské unie ve spojení s čl. 4 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii a s čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1408/71, případně s čl. 4 nařízení č. 883/2004. Podle těchto ustanovení je zakázána jakákoliv diskriminace na základě státní příslušnosti a osoby, na něž se vztahuje právo Evropské unie, mají stejná práva podle právních předpisů kteréhokoliv členského státu jako státní příslušníci tohoto státu. Právě porušení tohoto základního principu evropského práva při vyplácení vyrovnávacího příspěvku k dávce ve stáří pouze českým státním příslušníkům shledal Soudní dvůr Evropské unie v rozsudku ze dne 22. 6. 2011, č. C-399/09, kterého se stěžovatel dovolával ve správním řízení i v řízení před správními soudy.

V něm se Soudní dvůr Evropské unie zabýval uvedenou judikaturou Ústavního soudu, která setrvala na závěru o nutnosti vyplácení vyrovnávacího příspěvku českým občanům i ve vztahu k nárokům na dávku jim vzniklým podle českých právních předpisů po vstupu České republiky do Evropské unie (nález ze dne 3. 3. 2009, sp. zn. I. ÚS 1375/07). Na jednu z předběžných otázek předložených mu Nejvyšším správním soudem ve věci vedené pod sp. zn. 3 Ads 130/2008 přitom Soudní dvůr Evropské unie odpověděl tak, že čl. 3 odst. 1 ve spojení s čl. 10 nařízení č. 1408/71 brání takovému vnitrostátnímu pravidlu, které umožňuje vyplácet vyrovnávací příspěvek k dávce ve stáří pouze českým státním příslušníkům s bydlištěm na území České republiky. Cílem těchto ustanovení je totiž zajistit rovnost v oblasti sociálního zabezpečení bez rozdílu státní příslušnosti odstraněním veškeré diskriminace vyplývající z vnitrostátních právních předpisů členského státu. Judikatura Ústavního soudu přímo diskriminuje na základě státní příslušnosti příslušníky jiných členských států ve srovnání s českými státními příslušníky. Rovněž tak znamená i nepřímou diskriminaci na základě státní příslušnosti vyplývající z kritéria bydliště vůči těm, kteří využili svého práva na volný pohyb v rámci Evropské unie. Nebyla přitom uvedena žádná skutečnost, která by mohla takové diskriminační zacházení odůvodnit.

V rozsudku ze dne 22. 6. 2011, č. C-399/09, dále Soudní dvůr Evropské unie sice uvedl, že nic nebrání vyplácení vyrovnávacího příspěvku těm osobám, kterým již byl přiznán. Nicméně Soudní dvůr Evropské unie trval na nastolení rovného zacházení s občany jiných států Evropské unie, a to buď nepřiznáváním vyrovnávacího příspěvku dalším osobám, nebo jeho přiznáním i doposud znevýhodněným osobám.

Po vydání rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 22. 6. 2011, č. C-399/09, aplikoval jeho závěry Nejvyšší správní soud ve věci, ve které mu předložil předběžné otázky. V rozsudku ze dne 25. 8. 2011, č. j. 3 Ads 130/2008 - 204, který lze vyhledat na www.nssoud.cz, dospěl závěru, že vnitrostátní pravidlo vytvořené Ústavním soudem bylo uplatňováno na základě precedenční závaznosti jeho nálezů, přičemž jeho účinnost pro posouzení nároků na dávku vzniklých po 30. 4. 2004 byla odvozována z nálezu ze dne 3. 3. 2009, sp. zn. I. ÚS 1375/07. V něm si však Ústavní soud učinil úsudek o otázkách evropského práva, které nebyly *acte claire* ani *acte éclairé*. Názorům obsaženým v tomto nálezu přitom Soudní dvůr Evropské unie nepřisvědčil z hlediska působnosti práva Evropské unie při řešení započtu sporných dob ani z hlediska souladu předmětného pravidla s evropským právem. Nález Ústavního soudu ze dne 3. 3. 2009, sp. zn. I. ÚS 1375/07, byl tak sice ve smyslu čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky přímo závazný v tehdy projednávané věci, avšak nelze mu přiznat precedenční účinky. Jedná se totiž o rozhodnutí, v němž si Ústavní soud učinil úsudek o otázce mimo svou pravomoc, přičemž názory zde uvedené shledal v rozporu s evropským právem Soudní dvůr Evropské unie, který je k rozhodování o těchto otázkách příslušný.

Za podstatnou pak Nejvyšší správní soud považoval skutečnost, že diskriminační pravidlo nebylo doposud pro posuzování nároků na dávky vzniklých po 30. 4. 2004 používáno českým nositelem důchodového pojištění a nejsou zde tedy doposud žádné osoby, které by z něho měly prospěch. Jedinou výjimku představuje případ zaměstnanců Československých státních drah, organizační jednotky Správy přepravních tržeb, kde jsou na základě dohody nositelů pojištění obou republik podle čl. 26 Smlouvy o sociálním

zabezpečení sporné doby odpracované u této organizační jednotky započítány pouze v českém systému důchodového pojištění. Ani zde však k diskriminaci na základě státního občanství či pobytu nedochází, protože český nositel důchodového pojištění započítává tyto doby bez rozdílu, přičemž zatím tak učinil u devíti žadatelů. Pro okruh zbývajících pojištěnců však český nositel pojištění takovou praxi nezavedl.

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 8. 2011, č. j. 3 Ads 130/2008 - 204, tedy pro posouzení nároků na dávky přiznávaných ode dne 1. 5. 2004 neexistuje žádné vnitrostátní pravidlo, které by bylo možno považovat za závazné a podle něhož by měl český nositel důchodového pojištění na základě státního občanství a trvalého pobytu žadatele o důchod povinnost provádět zápočet doby zaměstnání získané do 31. 12. 1992 v českém systému důchodového pojištění ve větším rozsahu, než určuje článek 20 Smlouvy o sociálním zabezpečení. Pravidlo vytvořené Ústavním soudem původně pro nároky vzniklé před 1. 5. 2004 navíc nebylo pro nároky na dávky vzniklé po tomto datu, s uvedenou výjimkou nemající diskriminační povahu, uplatňováno v praxi, takže zde není žádná skupina zvýhodněných osob, jimž by musela být skupina znevýhodněných osob postavena naroveň. V důsledku neužití pravidla vytvořeného Ústavním soudem na nároky přiznávané ode dne 1. 5. 2004 zde také není ani žádná správní praxe, která by mohla u žadatelů o důchod vzbudit legitimní očekávání, že jejich požadavkům na zápočet doby zaměstnání získané v systému důchodového zabezpečení bývalé ČSFR do 31. 12. 1992 nad rámec čl. 20 odst. 1 Smlouvy bude vyhověno.

V dalším rozsudku ze dne 26. 8. 2011, č. j. 3 Ads 14/2010 - 41, Nejvyšší správní soud řešil případ bulharského státního občana s trvalým pobytem na území České republiky, jehož zaměstnavatelem byl ke dni zániku ČSFR odštěpný závod zapsaný v obchodním rejstříku se sídlem na Slovensku. V tomto judikátu Nejvyšší správní soud dovodil, že jestliže se pravidlo vytvořené Ústavním soudem od vstupu jednotlivých zúčastněných zemí do Evropské unie neuplatní ani v případě žadatelů s českým občanstvím, pak je ke stejnému výsledku nutno dospět i ve vztahu k osobám jiné státní příslušnosti.

Následně bylo v návaznosti na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 22. 6. 2011, č. C-399/09, zákonem č. 428/2011 Sb. doplněno do zákona o důchodovém pojištění nové ustanovení § 106a, které nabylo účinnosti dnem 28. 12. 2011 a zní takto: *„Za doby důchodového zabezpečení získané před 1. lednem 1993 podle československých právních předpisů, které se podle Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení ze dne 29. října 1992 považují za doby důchodového zabezpečení nebo pojištění Slovenské republiky, nelze přiznat ani zvýšit důchod z českého důchodového pojištění (zabezpečení) a ani nelze s přihlédnutím k těmto dobám poskytnout vyrovnání, dorovnání, příplatky a obdobná plnění k důchodu nebo jeho části nebo poskytovaná místo důchodu nebo jeho části; k těmto dobám lze v souladu s čl. 4 ústavního zákona č. 4/1993 Sb., o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky, přihlédnout pouze za podmínek a v rozsahu stanoveném touto smlouvou nebo tímto zákonem (§ 61).“*.

V přechodném ustanovení čl. XIII zákona č. 428/2011 Sb., je pak obsažena úprava, podle níž se *„[ž]ádosti o poskytnutí vyrovnání, dorovnání, příplatků a obdobných plnění uvedených v § 106a zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se odloží a řízení o nich se nevede; byly-li tyto žádosti podány přede dnem nabytí*

účinnosti tohoto zákona, řízení o nich se zastaví. Opatření učiněná přede dnem účinnosti tohoto zákona na základě těchto žádostí zůstávají nedotčena s tím, že příslušné plnění náleží po vyúčtování zálohové výplaty za rok 2011 ve výsledné výši beze změny, pokud trvá podle právních předpisů České republiky i Slovenské republiky nárok na důchod, který byl důvodem pro přiznání tohoto plnění; zánikem nároku na důchod podle právních předpisů některého z uvedených států zaniká trvale i nárok na příslušné plnění.".

Tato zákonná úprava tedy i na úrovni legislativní představuje opatření k obnově rovného zacházení tím, že nepřiznává výhody žádným dalším osobám a omezuje výhody osob, které byly již dříve zvýhodněny.

Ve stěžovatelem zmíněném nálezu ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 5/12, Ústavní soud setrval na své judikatuře, podle níž se u českých státních příslušníků započítává doba zabezpečení získaná do 31. 12. 1992 do české doby pojištění, i kdyby se podle čl. 20 odst. 1 Smlouvy o sociálním zabezpečení hodnotila jako slovenská doba pojištění. Dále v tomto judikátu Ústavní soud využil svého dříve definovaného postavení vrcholného strážce české ústavnosti proti eventuálním excesům unijních orgánů a vyslovil, že v případě rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 22. 6. 2011 ve věci C-399/09 k takovému excesu došlo, neboť tento akt vybočil z pravomocí, které Česká republika podle čl. 10a Ústavy České republiky přenesla na Evropskou unii, překročil rozsah svěřených kompetencí a postupoval *ultra vires*.

V nálezu ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 5/12, totiž Ústavní soud poukázal na ústavní princip vyloučení neodůvodněné nerovnosti mezi občany České republiky a na nutnost odlišit právní poměry plynoucí ze specifického případu rozpadu Československa od právních poměrů plynoucích pro oblast sociálního zabezpečení z volného pohybu osob v Evropské unii. Z těchto skutečností pak dovodil, že ve vztahu k českým státním příslušníkům nelze zaměstnání na území Československa považovat za zaměstnání v cizině, že právní vztahy sociálního zabezpečení do 31. 12. 1992 a nároky z nich vyplývající neobsahují cizí prvek a že tak na ně nelze aplikovat nařízení č. 1408/71.

Ústavní soud současně v nálezu ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 5/12, *obiter dictum* prohlásil za obsoletní ustanovení § 106a zákona o důchodovém pojištění a čl. XIII zákona č. 428/2011 Sb. jakožto důsledek závěru o postupu Soudního dvora Evropské unie *ultra vires*, neboť uvedená zákonná úprava byla reakcí právě na důsledky jeho rozsudku ze dne 22. 6. 2011, č. C-399/09.

Ústavní soud však závěr o neaplikovatelnosti nařízení č. 1408/71 neučinil ve vztahu k občanům jiných států Evropské unie, kteří získali dobu zabezpečení na území Československa. Z toho vyplývá, že i podle judikatury Ústavního soudu se na takové osoby plně vztahují právní předpisy Evropské unie o koordinaci systémů sociálního zabezpečení.

Dále je nutné zdůraznit, že ani nález Ústavního soudu ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 5/12, není možné považovat za precedenčně závazný. Otázky výkladu unijního práva, včetně posouzení otázky působnosti nařízení č. 1408/71 jakožto právního předpisu Evropské unie, totiž přísluší podle čl. 267 Smlouvy o fungování Evropské unie

výhradně jen jejímu Soudnímu dvoru, který tak již učinil v rozsudku ze dne 22. 6. 2011, č. C-399/09. V něm dovodil, že se nařízení č. 1408/71 vztahuje i na české státní příslušníky, kteří do 31. 12. 1992 získaly dobu zabezpečení v systému důchodového zabezpečení bývalé ČSFR. Závěr Soudního dvora Evropské unie o nutnosti vztáhnout nařízení č. 1408/71 i na tyto případy je navíc v souladu s jeho zmíněnou předchozí judikaturou týkající se existence tzv. přeshraničního prvku, který je dán již jen tím, že příjemce slovenského důchodu žádá o jeho dorovnání z českého systému důchodového pojištění. Navíc z řady zápisů obsažených v příloze III nařízení č. 1408/71 a v příloze II nařízení č. 883/2004 vyplývá, že v minulosti se vyskytly i jiné případy asimilace či disimilace teritoriální působnosti právních norem, kdy pojištěnec podléhal určitému právnímu řádu a v důsledku geopolitických událostí následně podléhal jinému právnímu řádu, aniž změnil místo výkonu práce. Proto bez ohledu na to, na jakém území byla pracovní činnost vykonávána, dochází často k jednostranným či smluvním opatřením, v jejichž důsledku se doba pojištění získaná původně na určitém území považuje za dobu pojištění jiného státu. Není zde tedy žádná pochybnost o nutnosti vztažení nařízení č. 1408/71 a nařízení č. 883/2004 i na dobu zabezpečení získanou českými státními příslušníky do 31. 12. 1992 na území Československa.

Dosavadní judikatura Ústavního soudu tedy nepředstavuje závazné vnitrostátní pravidlo, na základě něhož by se musel českým občanům, kterým je přiznáván starobní důchod ode dne po 30. 4. 2004, vyplácet vyrovnávací příspěvek z českého systému důchodového pojištění. Proto zde ani nemůže existovat žádná znevýhodněná skupina osob s občanstvím jiného státu Evropské unie, jejíž diskriminace by musela být odstraněna poskytnutím této dávky.

Nález Ústavního soudu ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 5/12, navíc neznamenal ani změnu správní praxe, podle níž se k českým starobním důchodům, na něž vznikl žadatelům s českým občanstvím nárok od 1. 5. 2004, nepřiznával vyrovnávací příspěvek zohledňující dobu zabezpečení jimi získanou do zániku Československa jako českou dobu pojištění nad rámec čl. 20 Smlouvy o sociálním zabezpečení, a to s výše uvedenou výjimkou odstraňování tvrdosti při uplatňování Smlouvy o sociálním zabezpečení, která však nebyla založena na občanství žadatele.

Samotný Ústavní soud sice nadále verbálně setrval na názoru o nutnosti preferenčního zacházení s občany České republiky při posuzování doby zabezpečení získané do zániku ČSFR při stanovení výše jejich dávky ve stáří poskytované z českého systému důchodového pojištění, avšak ani na základě jakéhokoli z jeho dalších rozhodnutí nebyl vyrovnávací příspěvek českému občanu přiznán a vyplácen. V některých případech Ústavní soud zjistil, že v rámci odstraňování tvrdosti při provádění Smlouvy o sociálním zabezpečení byla podle jejího čl. 26 převzata příslušnost k výplatě starobního důchodu českým nositelem důchodového pojištění, přičemž při stanovení výše takto vypláceného důchodu byla doba zabezpečení získaná do 31. 12. 1992 připočtena k české době pojištění, což považoval za dostatečné opatření k ochraně práv českých státních příslušníků (srov. usnesení ze dne 23. 8. 2012, sp. zn. 1262/10 a nález ze dne 5. 9. 2012, sp. zn. II. ÚS 2524/10). Dále Ústavní soud v jedné věci dohledal, že žadatelka nabyla české občanství až po vzniku nároku na starobní důchod z českého systému důchodového pojištění, z čehož usoudil, že jí vyrovnávací příspěvek nenáleží (srov. usnesení ze dne 19. 6. 2012, sp. zn. IV

ÚS 3400/11). V dalším případě Ústavní soud zjistil, že český starobní důchod se zohledněním doby zaměstnání dosažené českým státním příslušníkem do zániku Československa jako české doby pojištění je nižší, než činí úhrn jeho dílčího českého důchodu a slovenského důchodu, v důsledku čehož výplata vyrovnávacího příspěvku vůbec nepřichází v úvahu (srov. usnesení ze dne 26. 11. 2012, sp. zn. I. ÚS 3650/11).

Dokonce ani nález Ústavního soudu ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 5/12, nevedl k přiznání požadovaného vyrovnávacího příspěvku úspěšnému žadateli. Ten totiž žalovaná realizovala rozhodnutím ze dne 29. 3. 2012, č. j. 450 811 075/428, kterým přiznala žadateli identickou částku dílčího starobního důchodu jako před zásahem Ústavního soudu, neboť jeho nárok na český starobní důchod se započtením doby zaměstnání získané do 31. 12. 1992 do české doby pojištění byl nižší než úhrn českého dílčího důchodu a slovenského důchodu.

Po uvedeném plenárním nálezu přistoupil Ústavní soud k zrušení rozhodnutí správních soudů a žalované jen v nálezu ze dne 10. 5. 2012, sp. zn. III. ÚS 2173/10. V něm se však zabýval jedním z případů bývalých zaměstnanců Československých státních drah, organizační jednotky Správy přepravních tržeb, u nichž jsou na základě dohody českého a slovenského nositele důchodového pojištění podle čl. 26 Smlouvy o sociálním zabezpečení započítány doby pojištění získané u této organizační jednotky toliko v českém systému důchodového pojištění, a to bez ohledu na státní příslušnost pojištěnce, jak již bylo zmíněno. Proto i v tomto případě muselo být po zrušujícím nálezu Ústavního soudu přistoupeno k převzetí příslušnosti k výplatě starobního důchodu českým nositelem důchodového pojištění se zohledněním doby zabezpečení získané žadatelkou do zániku ČSFR jako české doby pojištění.

Především však i po nálezu Ústavního soudu ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 5/12, byla žalovaná povinna se řídit zněním § 106a zákona o důchodovém pojištění a čl. XIII zákona č. 428/2011 Sb. a neposkytovat vyrovnávací příspěvek dalším osobám s českou státní příslušností, ačkoliv tato ustanovení byla v nálezu označena za obsoletní. Uvedená ustanovení se přitom vztahují i na vyrovnávací příspěvek k českému starobnímu důchodu, na něhož stěžovateli vznikl nárok ještě před přistoupením České republiky k Evropské unii a který doposud nebyl přiznán. Ustanovení § 106a zákona o důchodovém pojištění a čl. XIII zákona č. 428/2011 Sb. jsou totiž dosud součástí českého právního řádu a musejí být aplikována až do doby jejich zrušení zákonodárným sborem nebo Ústavním soudem v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy České republiky.

Znění § 106a zákona o důchodovém pojištění má být sice změněno na základě vládního návrhu novely zákona o důchodovém pojištění, o němž se zmínila žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti. Tento návrh však počítá se zavedením dorovnávacího příspěvku jako samostatné dávky důchodového pojištění. Nárok na ni má mít za splnění dalších podmínek jen pojištěnec, jemuž byl přiznán starobní důchod z českého systému důchodového pojištění, pokud získal před 1. 1. 1993 aspoň 25 let československé doby pojištění, za kterou mu byl po 31. 12. 1992 přiznán starobní důchod ze slovenského systému důchodového pojištění, a pokud zároveň získal v období od 1. 1. 1993 do 31. 12. 1995 alespoň 1 rok doby pojištění podle právních předpisů České republiky. Navrhovaná právní úprava tak při vyplácení dorovnávacího příspěvku nebude vycházet

z diskriminačního kritéria státního občanství žadatele, nýbrž z potřebné délky pojištění. Ostatně ani toto kritérium by stěžovatel nesplnil, neboť po zániku ČSFR nezískal žádnou českou dobu pojištění. Úvahy *de lege ferenda* tedy rovněž nesměřují k vyplácení vyrovnávacího příspěvku pouze českým občanům, jak stěžovatel nesprávně uvádí.

S ohledem na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 22. 6. 2011, č. C-399/09, který označil vyplácení vyrovnávacího příspěvku k dávce ve stáří jen českým občanům za diskriminaci z důvodu státní příslušnosti, tak lze konstatovat, že ode dne vstupu České republiky a Slovenské republiky do Evropské unie dosud nevznikla a podle budoucí právní úpravy ani nevznikne další skupina zvýhodněných osob s českou státní příslušností, kvůli níž by musely být přiznány stejné výhody i státním občanům jiných států Evropské unie.

Za této situace tedy Nejvyšší správní soud v projednávané věci nemusel Soudnímu dvoru Evropské unie předložit předběžné otázky za účelem posouzení, zda na projednávanou věc dopadá evropské právo, případně jak toto právo vyložit. K vyřešení podstaty sporu totiž bylo nutné především zvážit, zda nález Ústavního soudu ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 5/12, zavazuje ke změně v dosavadním náhledu na problematiku posuzování nároků na starobní důchody přiznávané pojištěncům při započtu doby zaměstnání získané v systému důchodového zabezpečení bývalé ČSFR, či nikoliv, a zda je možné z tohoto nálezu něco využít ve prospěch stěžovatele. Jak však bylo zmíněno výše, bez ohledu na datum vzniku nároku na dávku či jejího přiznání, neexistuje v současné době žádná závazná norma, ať již ve formě obecně závazného právního předpisu, či precedenčně závazného nálezu Ústavního soudu, na základě níž by bylo možno stěžovateli či jakékoliv jiné osobě za srovnatelných okolností přiznat důchod z českého systému důchodového pojištění. Nemůže tudíž existovat ani tvrzená nezákonnost, jíž se žalovaná měla při posuzování důchodového nároku stěžovatele dopustit.

Závěrem je k věci nutno poznamenat, že ani není jisté, zda by zhodnocení doby zabezpečení získané do zániku ČSFR jako české doby pojištění bylo pro stěžovatele výhodnější než její posouzení jako doby slovenské a zda by tak stěžovatel v úhrnu nepobíral nižší dávku ve stáří než v současnosti. Z tvrzení stěžovatele ani z listin založených ve správním spise totiž nelze takový spolehlivý závěr učinit.

Krajský soud posoudil příslušnou právní otázku správně, v důsledku čehož nebyl naplněn uváděný důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. kasační stížnost zamítl. Současně v souladu s § 120 a § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatel v něm neměl úspěch a správnímu orgánu takové právo ve věcech důchodového pojištění nepřísluší.

Stěžovateli byl v řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupcem z řad advokátů JUDr. Tomáš Truschinger, jehož hotové výdaje a odměnu za zastupování platí stát (§ 120 a § 35 odst. 8 s. ř. s.). Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci stěžovatele odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů v celkové výši 2541 Kč, která se skládá z částky 500 Kč za jeden úkon právní služby (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení a studia spisu ze dne 20. 12. 2012 podle § 7, § 9 odst.

2 a § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění účinném do 31. 12. 2012), z částky 1000 Kč za jeden úkon právní služby (doplnění kasační stížnosti ze dne 29. 1. 2013 podle § 7, § 9 odst. 2 a § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění účinném od 1. 1. 2013), z částky 600 Kč za dva s těmito úkony související režijní paušály po 300 Kč (§ 13 odst. 1 a 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění vyhlášky č. 276/2006 Sb.) a z částky 441 Kč odpovídající 21 % dani z přidané hodnoty, jíž je advokát povinen podle zvláštního právního předpisu odvést z odměny za zastupování a náhrady, které byly vyjmenovány (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů bude ustanovenému zástupci stěžovatele vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu v obvyklé lhůtě.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. května 2013

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu